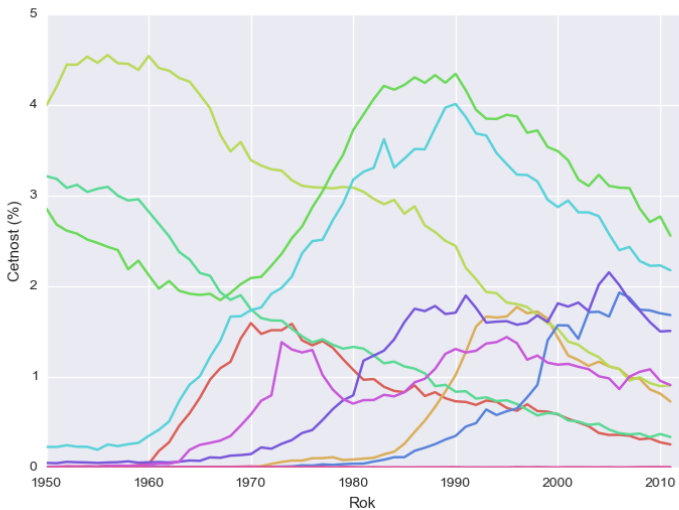

Regulární výrazy, práce s daty

IB113
Radek Pelánek

2024

JAN, JAROSLAV, JIŘÍ, MAREK, MATĚJ, NIKOLA,
 ONDŘEJ, RADEK, TOMÁŠ, VALDEMAR

Nechci se tím zabývat donekonečna. Oběhal jsem dvaadvacet ministerstev, schvalovala to i vláda. Požádali jsme o vyjádření rakouskou stranu a podložili návrh lamelami. Nechyběla tomu ostrost, jak potvrdil novinový článek i matematická analýza.

(šifrovací hra Sendvič, 2020)

Příklady a techniky relevantní k situaci:

- mám data (text, tabulková data)
- chci získat:
  - „vhled“
  - konkrétní informace
  - transformovaná data

Regulární výrazy: motivace

- vyhledání e-mailových adres v textu
- vyhledání odkazů v HTML dokumentu
- náhrada „jméno příjmení“ za „příjmení jméno“
- změna formátu datumů
- odstranění bílých znaků

nástroj pro hledání „vzorů“ v textu

- programování
- textové editory
- příkazová řádka: např. grep
- teorie: formální jazyky, konečné automaty

Příklad: `^To:\s*(fi|kit)(-int)?@fi\.muni\.cz`

- obecně používaný nástroj
- syntax velmi podobná ve většině jazyků, prostředí
- bohatá syntax
- následuje „ochutnávka“, ukázky základního využití v Pythonu

WHENEVER I LEARN A NEW SKILL I CONCOCT ELABORATE FANTASY SCENARIOS WHERE IT LETS ME SAVE THE DAY.

OH NO! THE KILLER MUST HAVE FOLLOWED HER ON VACATION!

BUT TO FIND THEM WE'D HAVE TO SEARCH THROUGH 200 MB OF EMAILS LOOKING FOR SOMETHING FORMATTED LIKE AN ADDRESS!

IT'S HOPELESS!

EVERYBODY STAND BACK.

I KNOW REGULAR EXPRESSIONS.

<http://xkcd.com/208/>

Naivní způsob hledání e-mailových adres v textovém souboru:

```
import re
f = open("testovaci-soubor.txt")
for line in f.readlines():
    if re.search(r'[a-z]+@[a-z]+\\.cz', line):
        print(line)
f.close()
```

Proč naivní?

Znaky a speciální znaky

- základní znak „vyhoví“ právě sám sobě
- speciální znaky: `.` `^` `$` `*` `+` `?` `{` `}` `[` `]` `\` `|` `(` `)`
  - umožňují konstrukci složitějších výrazů
  - chceme, aby odpovídaly příslušnému symbolu $\Rightarrow$ prefix `\`

Skupiny znaků

`[abc]` = jeden ze znaků a, b, c

`[^abc]` = cokoliv jiného než a, b, c

`\d` Čísla: `[0-9]`

`\D` Cokoliv kromě čísel: `[^0-9]`

`\s` Bílé znaky: `[\t\n\r\f\v]`

`\S` Cokoliv kromě bílých znaků: `[^\t\n\r\f\v]`

`\w` Alfnumerické znaky: `[a-zA-Z0-9_]`

`\W` Nealfnumerické znaky: `[^a-zA-Z0-9_]`

Speciální symboly

- . libovolný znak
- ^ začátek řetězce
- \$ konec řetězce
- | alternativa – výběr jedné ze dvou možností

Jaký je význam následujících výrazů?

- `kocka|pes`
- `^[Pp]rase$`
- `\d[A-Z]\d \d\d\d\d`

Opakování

*	nula a více opakování
+	jedno a více opakování
?	nula nebo jeden výskyt
{m, n}	m až n opakování

Pozn. *, + jsou „hladové“, pro co nejmenší počet opakování *?, +?

Jaký je význam následujících výrazů?

- `^\s*Nadpis`
- `^a.+a$`
- `\d{3}\s?\d{3}\s?\d{3}`
- `[a-z]+@[a-z]+\.`cz
- `^To:\s*(fi|kit)(-int)?@fi\.muni\.cz`

Která z následujících slov vyhoví jednotlivým výrazům?

	<code>p[ars]e</code>	<code>p[ars]*e</code>	<code>p[[^]ars]e</code>
<code>ps</code>			
<code>pes</code>			
<code>pse</code>			
<code>poe</code>			
<code>prase</code>			
<code>poklice</code>			

Která z následujících slov vyhoví jednotlivým výrazům?

	<code>p[ars]e</code>	<code>p[ars]*e</code>	<code>p[~ars]e</code>
<code>ps</code>	×	×	×
<code>pes</code>	×	✓	×
<code>pse</code>	✓	✓	×
<code>poe</code>	×	×	✓
<code>prase</code>	×	✓	×
<code>poklice</code>	×	×	×

Kontrola tabulky v Pythonu

```
import re
texts = ["ps", "pes", "pse", "poe", "prase", "poklice"]
regexps = [r'p[ars]e', r'p[ars]*e', r'p[^ars]e']

for text in texts:
    print(text, end=" ")
    for regexp in regexps:
        if re.search(regexp, text):
            print(1, end=" ")
        else:
            print(0, end=" ")
    print()
```

Nechci se tím zabývat donekonečna. Oběhal jsem dvaadvacet ministerstev, schvalovala to i vláda. Požádali jsme o vyjádření rakouskou stranu a podložili návrh lamelami. Nechyběla tomu ostrost, jak potvrdil novinový článek i matematická analýza.

(šifrovací hra Sendvič, 2020)

Nechci se tím zabývat dONEkONEčna. Oběhal jsem
DVAaDVAcet miniSTErSTEv, schVALoVALa to i vláda.
Požádali jsme o vyjádření raKOUsKOU stranu a podložili
návrh LAMeLAMi. Nechyběla tomu OSTrOST, jak potvrdil
NOViNOVý článek i MATeMATická analýza.

Jak hledat vhodná slova při vytváření šifry?

- „odkaz“ na předchozí část textu
- pomocí \1, \2, \3, ...
- příklad: slova, která obsahují opakovaně stejnou trojici písmen
  - **starosta**
  - **periferie**
- jak zapsat regulární výraz?

Backreference a trojice písmen

- seznam slov, např.

https://wiki.korpus.cz/doku.php/seznamy:srovnavaci_seznamy

- regulární výrazy:

- $\text{^\text{(}\dots\text{)}\text{.}\text{*}\text{\1\$}$
- $\text{.\text{(}\dots\text{)}\text{.}\text{*}\text{\1.}$
- $\text{\text{(}\dots\text{)}\text{.}\text{\1}$

- výstupy např.:

- **ostrost**
- **skaliska**
- **bramborami**
- **multikulturni**

Bez regulárních výrazů

Varianta „uvnitř slova“:

```
def triple_match(word):  
    for i in range(1, len(word)-3):  
        for j in range(i+1, len(word)-3):  
            if word[i:i+3] == word[j:j+3]:  
                return True  
    return False
```

Je to ekvivalentní?

Detekce opakovaných trojic

- regulární výraz: `.(...)*\1.`
- kontrola podmínky: `word[i:i+3] == word[j:j+3]`
- rozdílné chování: **skleneneho**, **kovovou**, **kocicich**

Co je správně?

Regulární výrazy: xkcd

<http://xkcd.com/1313/>
http://www.explainxkcd.com/wiki/index.php/1313:_Regex_Golf
<https://regex.alf.nu/>

Regulární výrazy v Pythonu

- knihovna `re` (`import re`)
- `re.match` – hledá shodu na začátku řetězce
- `re.search` – hledá shodu kdekoliv v řetězci
- (`re.compile` – pro větší efektivitu)
- `re.sub` – nahrazení
- „raw string“ – `r'vyraz'` – nedochází k interpretaci speciálních znaků jako u běžných řetězců v Pythonu

Regulární výrazy v Pythonu: práce s výsledkem

- `match/search` vrací „MatchObject“ pomocí kterého můžeme s výsledkem pracovat
- pomocí kulatých závorek `()` označíme, co nás zajímá

Regulární výrazy v Pythonu: práce s výsledkem

```
>>> m = re.match(r'(\w+) (\w+)', \
                  'Isaac Newton, fyzik')
>>> m.group(0)
'Isaac Newton'
>>> m.group(1)
'Isaac'
>>> m.group(2)
'Newton'
```

Regulární výrazy v Pythonu: nahrazení

```
import re

text = 'Petr Novak, 329714, FI B-AP BcAP'
print(re.sub(r'(\w*) (\w*), (\d*)',
             r'\2 \1, UCO=\3',
             text))

# 'Novak Petr, UCO=329714, FI B-AP BcAP'
```

KvIS: Filter list

```
import re

def filter_list(regex, alist):
    output = []
    for word in alist:
        if re.search(regex, word):
            output.append(word)
    return output
```

KvIS: program 1

```
import re

def filter_list(regex, alist):
    output = []
    for word in alist:
        if re.search(regex, word):
            output.append(word)
    return output

fruits = ['apple', 'banana', 'pear', 'blackberry',
          'fig', 'peach']

print(filter_list(r'a.*e', fruits))
```

KvIS: program 2

```
import re

def filter_list(regex, alist):
    output = []
    for word in alist:
        if re.search(regex, word):
            output.append(word)
    return output

nums = ['1.2', '3', '5.832', '428', '1.55']

print(len(filter_list(r'\d.\d', nums)))
```


KvIS: program 3

```
import re

def filter_list(regex, alist):
    output = []
    for word in alist:
        if re.search(regex, word):
            output.append(word)
    return output

names = ['Kremilek a Vochomurka', 'Maxipes Fik',
         'Rakosnicek', 'Mala carodejnice',
         'Tom a Jerry']
print(len(filter_list(r'^\w*\s\w*$', names)))
```

KvIS: program 4

```
import re

def decide(regex, string):
    if re.search(regex, string):
        return 'Y'
    return 'N'

for regex in [r'A.I', r'A.*I', r'A.*I$']:
    print(decide(regex, 'PARDUBICE'), end="")
```

KvIS: program 5

```
import re

text = 'FI MU, Botanicka 68a, 602 00 Brno'

m = re.match(r'.*, (\w*).*, [\s\d]*(\w*)$', text)

print(m.group(1)+ ' ' + m.group(2))
```

KvIS: program 6

```
import re

text = 'Petr /vykopal#sloveso/ diru.'

text = re.sub(r'/(.*)#(.*)/',
              r'<span cat="\2">\1</span>',
              text)

print(text)
```

KvIS: program 7

```
text = 'one two three'
```

```
text.split('e')
```

```
print(len(text))
```

KvIS: program 8

```
def process(alist):  
    output = []  
    for x in alist:  
        if isinstance(x, str):  
            output.append(x)  
    return output  
  
alist = [3, '2.4', '1', 8.2, '2']  
  
print("+".join(process(alist)))
```

KvIS: program 9

```
def magic(alist):  
    for i in range(len(alist)):  
        alist[i] = alist[i].count('a')  
  
fruits = ['apple', 'banana', 'fig']  
magic(fruits)  
print(fruits)
```

Analýza textu

- vstup: text (v textovém souboru)
- výstup: zajímavé statistiky
  - délka vět, slov
  - nejčastější slova (určité minimální délky)
  - frekvence písmen, digramy, trigramy

⇒ *cvičení*

Analýza textu

statistiky délky slov a vět:

- $\bar{x}$ – průměr
- s – směrodatná odchylka (míra variability)

	slova		věty	
	$\bar{x}$	s	$\bar{x}$	s
Starý zákon	4.3	2.3	14.9	7.8
Čapek	4.5	2.5	14.9	13.3
Pelánek	5.9	3.6	13.5	6.9
Wikipedie	5.6	3.0	14.8	8.3

Analýza textu – dekompozice problému

- 1 text → seznam délek slov (vět)
- 2 seznam délek → statistiky
- 3 statistiky (pro více textů) → výpis

Imitace textu

- vstup: rozsáhlý text
- výstup: náhodně generovaný text, který má „podobné charakteristiky“ jako vstupní text
- imitace na úrovni písmen nebo slov

Náhodnostní imitace vstupního textu

I špiské to pole kavodali pamas ne nebo kdy v Dejný Odm sem uvalini se zabijí s Pan stěží ře, a silobe lo v ne řečekovicích blova v nadrá těly jakvěmutelaji rohnutkohonebout anej Fravinci V A pěk finé houty. zal Jírakočítencej ské žil, kdDo jak a to Lorskříže si tomůžu schno mí, kto.

Kterak král kočku kupoval V zemi Taškářů panoval král a zapřisáhl se velikou přísahou že bude pochválena První pán si jí ani nevšimnul zato druhý se rychle shýbl a Jůru pohladil Aha řekl sultán a bohatě obdaroval pana Lustiga koupil od něho telegram z Bombaje v Indii není o nic horší člověk nežli někdo z mých hraček Kdepak mávl Vašek rukou

Základní přístup

- 1 vstupní text $\Rightarrow$ statistiky textu
- 2 statistiky $\Rightarrow$ generování náhodného textu

Co jsou vhodné statistiky?

- základ: frekvence písmen (slov)
- rozšíření: korelace mezi písmeny (slovy)

příklad: pokud poslední písmeno bylo **a**:

- **e** velmi nepravděpodobné (méně než obvykle)
- **l**, **k** hodně pravděpodobná (více než obvykle)

- základní frekvenční analýza – datová struktura seznam nebo slovník
písmeno $\Rightarrow$ frekvence
- rozšířená analýza – seznam seznamů nebo slovník slovníků
písmeno $\Rightarrow$ { písmeno $\Rightarrow$ frekvence }

generování

- podle aktuálního písmene získám frekvence
- vyberu náhodné písmeno podle těchto frekvencí – „vážená ruleta“

- seznam seznamů – tabulka 26×26 , pouze pro malá písmena anglické abecedy
- slovník slovníků – pro libovolné symboly

Korelace písmen: seznamy

```
def letter_ord(char):  
    return ord(char) - ord('a')  
  
def letter_correlations(text):  
    counts = [[0 for a in range(26)]  
              for b in range(26)]  
    for i in range(len(text)-1):  
        a = letter_ord(text[i])  
        b = letter_ord(text[i+1])  
        if 0 <= a <= 26 and 0 <= b <= 26:  
            counts[a][b] += 1  
    return counts
```

Výpis nejčastějších následujících písmen

```
def most_common_after(letter, counts, top_n=5):  
    i = letter_ord(letter)  
    letter_counts = [(counts[i][j], chr(ord('a')+j))  
                     for j in range(26)]  
    letter_counts.sort(reverse=True)  
    for count, other_letter in letter_counts[:top_n]:  
        print(other_letter, count)
```

Korelace písmen: slovníky

```
def symbol_correlation(text):
    counts = {}
    last = " "
    for symbol in text:
        if last not in counts:
            counts[last] = {}
        counts[last][symbol]=counts[last].get(symbol,0)\
            + 1
        last = symbol
    return counts
```

Tip pro kratší kód: defaultdict

Výpis nejčastějších následujících písmen

```
def most_common_after_symbol(symbol, counts, top_n=5):  
    print(sorted(counts[symbol].keys(),  
                 key=lambda s:  
                 -counts[symbol][s])[:top_n])
```

Imitate textu

```
def get_next_letter(current, counts):
    total = sum(counts[current].values())
    r = random.randint(0, total-1)
    for symbol in counts[current].keys():
        r -= counts[current][symbol]
        if r < 0:
            return symbol
    return " "
```

```
def imitate(counts, length=100):
    current = " "
    for _ in range(length):
        print(current, end="")
        current = get_next_letter(current, counts)
```

Imitace textu: rozšíření

- nebrat v potaz pouze předcházející písmeno, ale k předcházejících písmen
- *doporučené cvičení*

Imitace textu: aktuální souvislosti

- modely typu GPT
- základ: rozsáhlé neuronové sítě natrénované na predikování dalšího slova v textu
- ~ podobný cíl jako „statistiky textu“ v naší imitaci
- daleko komplikovanější „statistiky“, obrovská data, ...

- data: četnosti jmen, příjmení podle roků, krajů, ...
- zdroj: Ministerstvo vnitra ČR

Akt. stav: „Ministerstvo vnitra není oprávněno ke zveřejňování statistik / přehledů s charakterem statistik.

Proto bylo zveřejňování těchto přehledů zrušeno.“

- profiltrovaná data (nejčastější jména):

docs.google.com/spreadsheets/d/1tbh1-sHEnDOUnbxXOBXf9CaWJb50tyy0abp0HX6gioc

- **doporučené cvičení**

- snadno zpracovatelné
  - zajímavá data
  - cvičení na vymýšlení otázek
- následuje několik ukázek pro inspiraci ...

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
1	JMÉNO	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962
2	ADAM	15	10	17	17	7	10	9	11	9	11	7	6	10
3	ADÉLA	13	16	23	30	19	28	19	22	21	8	12	15	8
4	ADRIANA	2	1	3	3	2	3	5	2	7	8	10	6	11
5	ALENA	2804	3041	3033	3387	3481	3611	3560	3290	2978	2743	2600	2651	2474
6	ALEŠ	100	164	170	222	222	231	255	271	251	280	302	317	397
7	ALEXANDR	66	65	72	67	57	70	47	54	62	57	57	90	56
8	ALEXANDRA	90	107	78	102	80	87	70	63	58	54	70	60	69
9	ALICE	72	78	72	95	91	89	109	88	98	91	103	100	95
10	ALOIS	332	312	271	303	282	283	229	215	218	195	148	163	144
11	ALŽBĚTA	126	131	112	110	89	83	75	77	78	55	45	43	34
12	AMÁLIE	6	4	4	2	0	1	2	1	1	1	1	3	0
13	ANDREA	11	7	9	9	12	13	4	14	11	10	25	18	26
14	ANETA	0	0	2	1	0	3	0	2	1	2	1	1	1
15	ANEŽKA	271	232	220	170	188	157	128	127	106	91	77	52	52
16	ANNA	3163	2993	2812	2534	2352	2184	2114	1993	1832	1489	1377	1158	1024
17	ANTONIE	131	156	124	127	114	122	106	74	74	63	51	41	32
18	ANTONÍN	1355	1308	1254	1163	1114	1054	1068	1010	881	771	748	790	690
19	BARBORA	22	31	30	23	31	30	22	25	32	39	35	56	91
20	BEDŘICH	157	153	170	146	138	130	144	155	99	108	93	99	88
21	BLANKA	592	685	701	704	734	692	718	761	675	575	615	685	674
22	BLAŽENA	176	199	172	152	156	124	114	116	112	65	60	65	58
23	BOHUMIL	552	576	547	479	487	441	424	449	374	299	327	259	284
24	BOHUMILA	262	238	269	265	218	218	190	188	171	159	127	113	93
25	BOHUSLAV	415	362	360	357	332	357	318	342	268	245	236	195	177
26	BOŽENA	1364	1173	1080	990	946	964	871	758	681	534	492	420	366

Poznámky ke zpracování

- načtení CSV
  - funkce `split` → seznam hodnot
  - použití knihovny pro práci s CSV (pro složitější data)
- normalizace (relativní výskyty jmen) – podělit součtem (pro daný rok)
  - různě velké ročníky
  - neúplná data u starých ročníků

Reprezentace dat

slovník mapující jména na seznam počtů výskytů

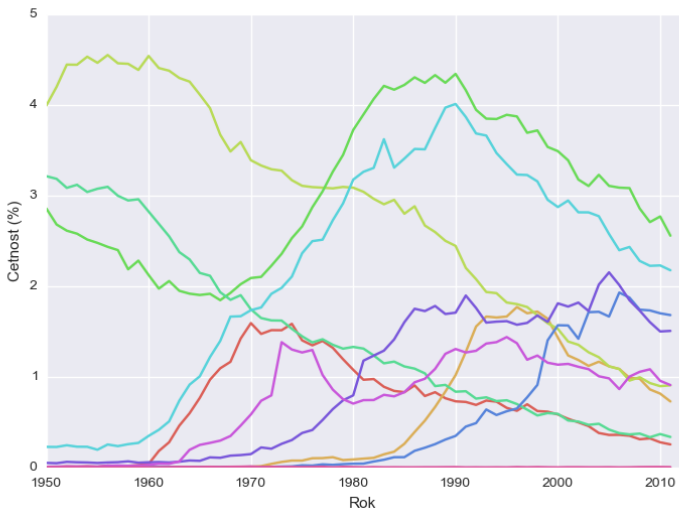
```
{'Alois': [332, 131, 112], 'Adam': [15, 10, 17]}  
print(data[name][year-1950])
```

slovník mapující jména na slovníky mapující roky na počty

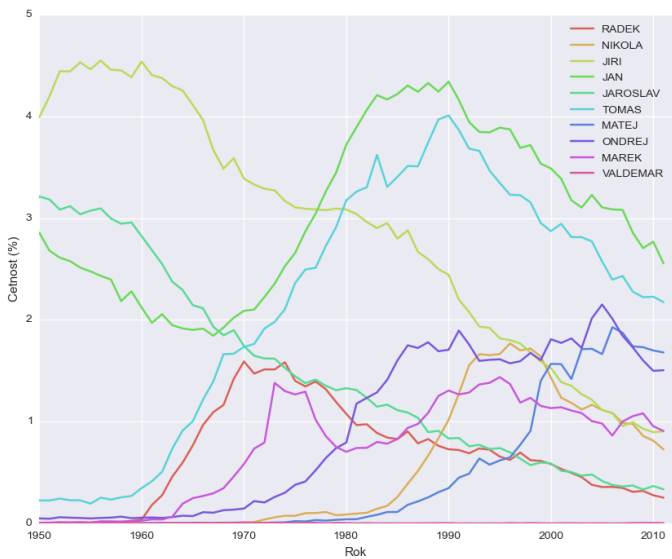
```
{'Adam': {1950: 15, 1951: 10},  
 'Alois': {1950: 332, 1951: 131}}  
print(data[name][year])
```

slovník mapující dvojici jméno+rok na počet výskytů

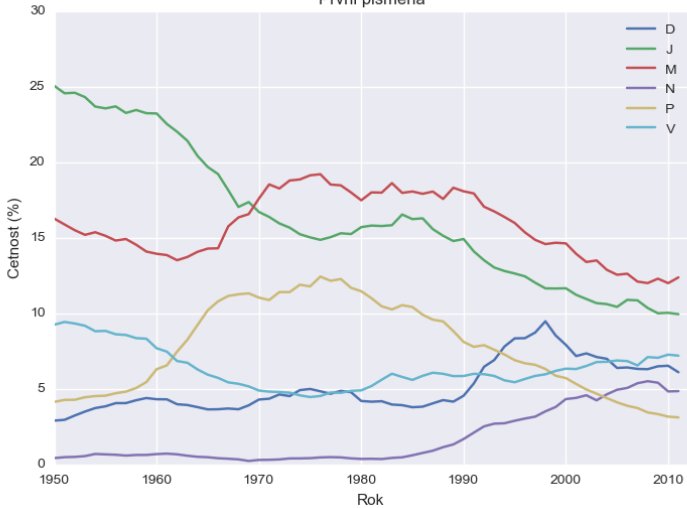
```
{('Alois', 1951): 131, ('Adam', 1950): 15,  
 ('Alois', 1950): 332, ('Adam', 1951): 10}  
print(data[name, year])
```


JAN, JAROSLAV, JIŘÍ, MAREK, MATĚJ, NIKOLA,
 ONDŘEJ, RADEK, TOMÁŠ, VALDEMAR

Prvni pismena

Co zajímavého můžeme z dat zjistit?

Kladení otázek – důležitá dovednost hodná tréninku.

Computers are useless. They can only give you answers. (Pablo Picasso)

U kterých jmen nejvíce roste/klesá popularita?

- co to vlastně znamená?
- jak formalizovat?

Nejdelší růst/pokles

Kolik let v řadě roste popularita jména:

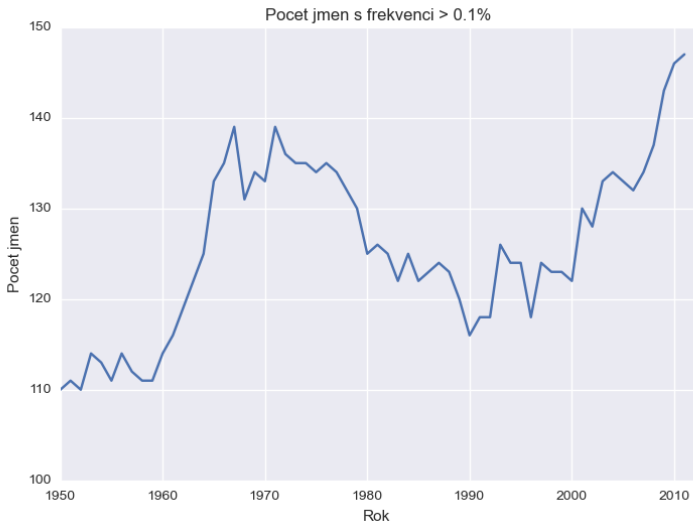
- Tobiáš – 14
- Viktorie, Ella, Sofie – 9
- Elen, Tobias – 8

Kolik let v řadě klesá popularita jména:

- Jana – 26
- Martin – 21
- Petra – 11
- Zdeněk – 9

Největší skok v popularitě za 10 let

- alespoň desetinásobný nárůst popularity:
Sofie, Elen, Amálie, Ella, Nicol, Nella, Tobias
- pokles alespoň o 60 %:
Petra, Pavlína, Martina

Zpracování dat seriózněji

využití existujících knihoven:

- načítání dat ve standardních formátech: HTML, XML, JSON, CSV, ...
- operace s daty: numpy, pandas
- vizualizace: matplotlib
- interaktivní prozkoumávání dat: ipython, jupyter

Demo ukázka řešení problému

Formát dat pro cvičení z pravopisu:

Zb[i/y|01]něk se rád zab[i/y|01]vá hrou na
b[i/y|10]cí. Tvář mu zdob[i/y|10] vlasy barvy
ob[i/y|10]lí a vypadá trochu jako hob[i/y|10]t.
Ob[i/y|01]čejně hraje ve svém ob[i/y|01]dlí na
B[i/y|01]stré ulici....

Úkol: Převod na čistý výpis (*Zbyněk se rád zabývá hrou na bicí...*).

Doporučené procvičování

<https://www.umimeinformatiku.cz/regularni-vyrazy>

Kontrolní otázky

- K čemu slouží regulární výrazy?
- Jaký je v regulárních výrazech význam +, *, ., \s, \d, \w, [ab], \$?
- Jak používáme regulární výrazy v Pythonu?
- Pokud mám tabulku číselných údajů, jak ji mohu načíst, reprezentovat a zpracovat?

- regulární výrazy
- práce s textem, daty
- využití datových struktur